

Opinia prawna

w przedmiocie wymiaru oraz sposobu wykorzystania przysługującej doktorantom mocą art. 198 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym przerwy wypoczynkowej

1. Określenie przedmiotu i zakresu opinii

Przedmiotem opinii jest interpretacja obowiązujących przepisów prawa, w tym w szczególności przepisów **ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. Prawo o szkolnictwie wyższym** (dalej „ustawa psw”) oraz rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 19 lipca 2011 r. w sprawie warunków, jakim muszą odpowiadać postanowienia regulaminu studiów w uczelniach.

2. Cel opinii

Celem opinii jest dokonanie interpretacji budzącej wątpliwości Rady Samorządu Doktorantów Polskiej Akademii Nauk, a przede wszystkim samych doktorantów – art. 198 ust. 1 ustawy psw, zgodnie z którym: *Doktorantom przysługuje prawo do przerw wypoczynkowych w wymiarze nieprzekraczającym ośmiu tygodni w ciągu roku, które powinny być wykorzystane w okresie wolnym od zajęć dydaktycznych.*

3. Podstawa prawna

- 1) ustawa z dnia 27 lipca 2005 r. Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz. U. Nr 164, poz.1365);
- 2) ustawa z dnia 30 kwietnia 2010 r. o Polskiej Akademii Nauk (Dz. U. Nr 96, poz. 619);
- 3) rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 19 lipca 2011 r. w sprawie warunków, jakim muszą odpowiadać postanowienia regulaminu studiów w uczelniach (Dz. U. Nr 160, poz. 958);
- 4) ustawa z dnia 26 czerwca 1974 r. – Kodeks pracy (Dz. U. Z 1998 r. Nr 21, poz. 94, z późn. zm.), zwana dalej „kp”.

Treść opinii

Zgodnie z art. 198 ust. 1 ustawy psw: *Doktoranci mają prawo do przerw wypoczynkowych w wymiarze nieprzekraczającym ośmiu tygodni w ciągu roku, które powinny być wykorzystane w okresie wolnym od zajęć dydaktycznych.* Jednakże, ustawa

psw nie zawiera szczegółowych zasad i warunków wnioskowania oraz udzielania zgody na jej wykorzystanie.

Dokonując analizy - dość lakonicznych w tym zakresie stanowisk doktryny – wywieść należy, iż wskazany przepis prawa obowiązuje wszystkich doktorantów, także studiów niestacjonarnych¹. Co więcej, zgodnie z art. 196 ust. 6 ustawy psw: *Organizację i tok studiów doktoranckich w zakresie nieuregulowanym w ustawie oraz w odrębnych przepisach określa regulamin studiów doktoranckich. Regulamin uczelni uchwała senat, a w jednostce naukowej – rada naukowa, co najmniej na pięć miesięcy przed rozpoczęciem zajęć.* Do uchwalania regulaminu stosuje się odpowiednio przepisy art. 161 i 162.

Jednocześnie, art. 162 ustawy psw stanowi delegację do wydania przez Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego rozporządzenia w sprawie warunków, jakim muszą odpowiadać postanowienia regulaminu studiów w uczelniach, zgodnie z którym przerwę wypoczynkową należy rozumieć jako urlopy krótkoterminowe. Zgodnie z § 1 pkt 11 ww. rozporządzenia warunki przyznawania studentom urlopów od zajęć oraz usprawiedliwiania krótkotrwałej nieobecności na zajęciach, w tym czas trwania urlopu krótkoterminowego i długoterminowego szczegółowo określone mają być w treści regulaminu studiów danej uczelni – w rozważanej sprawie będą to odpowiednio Regulaminy Studiów poszczególnych Instytutów Polskiej Akademii Nauk.

Przyjmując, że ustawodawca rozróżnia na gruncie omawianej ustawy „dni robocze” (*vide* art. 133 ust. 1 ustawy psw: *Nauczycielowi akademickiemu przysługuje prawo do urlopu wypoczynkowego w wymiarze trzydziestu sześciu dni roboczych w ciągu roku. Urlop wypoczynkowy powinien być wykorzystany w okresie wolnym od zajęć dydaktycznych.*), a nie wskazał tego w przypadku przerw wypoczynkowych dla doktorantów, *a contrario* należy stwierdzić, że wolą ustawodawcy było przyjęcie rozumienia pojęcia „tydzień” jako pełnego tygodnia (złożonego z 7 dni), a nie tzw. „tygodnia roboczego”, a co za tym idzie uprawnienie doktoranta do łącznie 56 dni wypoczynku w ciągu roku zastrzegając jedynie, że powinny być one wykorzystane w okresie wolnym od zajęć dydaktycznych. Co więcej, szczegółowa analiza interpretacyjna, nie powinna pozostawić wątpliwości, że celem takiej regulacji nie było ograniczanie w żaden sposób prawa doktoranta do wypoczynku, pozostawiając inicjatywę w zakresie sposobu i terminu jego wykorzystania uprawnionemu doktorantowi, zaś decyzję ostateczną temuż samemu działającemu w porozumieniu z osobą upoważnioną z ramienia właściwego Instytutu, tak aby nie zakłóciło to normalnego toku funkcjonowania tegoż Instytutu.

¹ Tak: H. Izdebski, J. Zieliński, *Komentarz do art. 198 ustawy- Prawo o szkolnictwie wyższym*. LEX

Ponadto, wskazać w tym miejscu należy, iż do osób posiadających status doktoranta nie znajdują zastosowania przepisy ustawy z dnia 18 stycznia 1951 r. o dniach wolnych od pracy (Dz. U. Nr 4, poz. 28, z późn. zm.). Mając bowiem na uwadze, że praca w niedziele i święta regulowana jest przepisami kp, a doktorant nie posiada statusu pracownika, z uwagi na fakt, iż nie wiąże go z jednostką naukową żadna z umów wyszczególnionych w art. 2 kp - zakaz pracy w dniu uznanym za ustawowo wolny od pracy nie obejmuje swą treścią osób posiadających status doktoranta.

Wydaje się, że nie będzie również uprawniona interpretacja, zgodnie z którą przerwa wypoczynkowa udzielana doktorantom miałyby być ograniczona do pełnych tygodni. Za powyższym przemawia, chociażby fakt, że analogiczny ze względu na cel – wypoczynkowy – urlop nauczyciela akademickiego liczony jest w dniach i w takim też systemie jest udzielany.

Ponadto, wymaga zauważenia, że przed dniem 1 października 2011 r., tj. wejściem w życie ustawy z dnia 18 marca 2011 r. o zmianie ustawy - Prawo o szkolnictwie wyższym, ustawy o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki oraz o zmianie niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 84, poz. 455, z późn. zm.), zgodnie z art. 39 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz. U. Nr 56, poz. 595) uczestnicy studiów doktoranckich mieli prawo do corocznej przerwy w okresie wakacji, w wymiarze ośmiu tygodni.

Już tylko na marginesie wskazać należy, na podobne regulacje wprowadzone, np. na gruncie prawa pracy, gdzie ustawodawca wyraźnie wskazuje, iż: „... *pracownikowi przysługuje prawo do co najmniej 11 godzin nieprzerwanego odpoczynku...*”², „...*co najmniej 35 godzin nieprzerwanego odpoczynku...*”³. Takie sformułowanie, w zasadzie nie pozostawia wątpliwości w przedmiocie zakresu przysługującej pracownikowi przerwy.

Mając na uwadze powyższe, wywieść należy, iż z chwilą uzyskania statusu doktoranta, zyskuje on również uprawnienie do łącznie ośmiu tygodni przerwy wypoczynkowej z możliwością jej wykorzystania w formie kilku przerw, zarówno w trakcie wakacji letnich, ferii zimowych, czy też innych dni – zgodnie z harmonogramem studiów danego Instytutu – wolnych od zajęć dydaktycznych. Natomiast zasady ich udzielania szczegółowo wskazywać powinny poszczególne Regulaminy Studiów.

² art. 132 kp.

³ art. 133 kp.

Anna Holmork
12.05.2014r.

Nina Skórska
prawnik

